

OVERWEGING: DANKDAG VOOR HET GEWAS EN ARBEID

DATUM : 3 november 2019

VOORGANGER: Frans van Oosten

EERSTE LEZING : Wijsheid 11:23-12:2

EVANGELIE: Lucas 19:1-10

Overweging

Lieve mensen, broeders en zusters.

Dankdag voor gewas en arbeid. Dat klinkt dus erg protestants in onze oren. Toch werd ook in de Nederlandse katholieke kerk tot ver in de jaren 60 deze dankdag gevierd. En wist u dat het in 2005 officieel opnieuw werd ingevoerd door de bisschoppen, al krijgt dat nog maar weinig navolging.

Maar waar moeten we dan dankbaar voor zijn? Of aan wie, aan wat?

Is het dankbaarheid aan de grond die het gewas liet groeien? Dankbaar dat die boze boeren dit voor ons wilden regelen?

Maar veel producten die we kopen staan ver af van hun oorsprong. Een Italiaans wokpakket in een plastic verpakking gemaakt in een fabriek in Noord-Holland. Moet je daar de Jumbo dan dankbaar voor zijn, in het kader van het gewas?

En dankbaar zijn voor arbeid lijkt nog ingewikkelder. Ben je dan je teamleider dankbaar voor het werk dat je mag doen? Of de voorzitter van de raad van bestuur al heb je die nog nooit ontmoet?

Al deze vragen geven voor mij aan dat het hier dus niet over moet gaan. Op die manier dankbaar zijn voelt alsof je afhankelijk bent en nederig moet zijn. Het maakt je klein. Ik word er een beetje ongemakkelijk van. En het voelt op een of andere manier als te vrijblijvend.

Danken voor gewas en arbeid gaat in mijn ogen niet over nederig zijn.

Dit danken gaat voor mij over het wonder van wat wij de schepping noemen. Het wonder dat als je een zaadje van 1mm doorsnee in de grond stopt er iets moois ontstaat. Dat er dan een wortel, een prei of krop sla tevoorschijn komt.

Of het wonder dat een koe kan kalveren, dat een kuiken uit een ei komt.

Het zijn de wonderen van de schepping, al staan ze in onze voedselvoorziening vaak ver van ons af.

Die schepping, deze aarde, is ons gegeven, om met elkaar te bewonen en door te geven. En tegenover de schepping gedraag je je dus rechtvaardig, onontkoombaar.

Dat is ook waar het boek wijsheid ons op aanspreekt. Het gaat om onze eigen persoonlijke houding tegenover de schepping. Zonder naar de ander te wijzen, of naar de overheid. Natuurlijk is de klimaatcrisis een wereldwijd probleem. Toch is deze veroorzaakt door de houding van individuen. De houding van mensen zoals ik en u en jij. En niet alleen in het verleden, nog steeds.

Bij danken voor arbeid ligt dat misschien vergelijkbaar. Er staat hier een laptop als symbool van arbeid, omdat zoveel werk wordt tegenwoordig met of achter een beeldscherm wordt gedaan. Maar arbeid is natuurlijk veel breder. Het kan in loondienst zijn, als zelfstandige, als vrijwilliger, in het eigen huis, op kantoor, aan de weg.

Ieder zet de eigen kwaliteiten en mogelijkheden in. Waar kun je dan dankbaar voor zijn, waar gaat het over?

Arbeid, in welke vorm dan ook, geeft levensvervulling. Geeft richting en structuur aan het leven. Geeft zin aan het leven. Mensen die, al of niet tijdelijk, moeite hebben om mee te komen in dat arbeidsproces kunnen vertellen hoe moeizaam het dan kan voelen.

Arbeid is vrijwel altijd in relatie tot een ander. Je doet het vóór een ander, mét een ander, óm een ander. Vanuit die verbinding kun je vervuld raken van dankbaarheid. En tegenover die ander gedraag je je dus rechtvaardig, onontkoombaar.

Jezus laat dat voelen in het evangelie. Hij ziet Zacheüs als mens, erkent hem in zijn bestaan. Geen afwijzing, geen vooroordeel. "Zacheüs, kom uit de boom." Zo wordt hij aangesproken op zijn persoonlijke houding, op waar hij voor staat. En hij reageert daarop, hij ziet uiteindelijk in wat rechtvaardig is tegenover de ander.

Net spraken we over de klimaatcrisis in het kader van het gewas. Voor mij is er ook een crisis gaande op het arbeidsvlak. Zoals we de aarde vaak overvragen, zo overvragen we vaak ook de mensen. De manier waarin we elkaar en onszelf opjagen in het leven put de mensen uit. Put onszelf uit. Je zou het de verwachtingencrisis kunnen noemen. Bestellingen moeten dezelfde dag al bezorgd worden, zelfs op zondag.

Oplösungen voor problemen moeten direct beschikbaar zijn. We verwachten vooral dat de ander alles snel en meteen goed regelt.

Rechtvaardigheid in deze context is dus ook het tegengaan van uitputting. Uitputting van de aarde, uitputting van mensen.

Zo komen dankbaarheid en rechtvaardigheid bij elkaar.

Deze dankdag wil ons aansporen om stil te staan bij de vraag: hoe staan wij tegenover de schepping en elkaar. Het besef dat meer en sneller niet houdbaar is groeit. Dankbaar zijn kan dan betekenen: ik heb genoeg. Of zelfs: ik heb over om weg te geven.

Het is: niet op zoek gaan naar meer, niet gebukt gaan onder veel bezit. Maar je hoeft ook niet op een houtje te bijten, iets ertussen in dus.

Het is vooral delen waar je kunt en blij worden van genoeg.

Wat is ons antwoord op de vraag van Jezus als hij zegt: kom uit de boom. Het antwoord op: waar sta jij voor?

Het moet veranderen,
het kan veranderen,
als wij veranderen.
Amen.

Frans van Oosten